

चला, त्यांचे जग सुंदर बनवूया... स्वमग्नता

डॉ. प्रभा आचार्य

स्वमग्नता हा एक मज्जासंस्थेच्या विकासाशी निगडित आजार असून समाजात मिसळता न येणे, शाब्दिक आणि अशाब्दिक संवाद साधता न येणे आणि मर्यादित व एकाच प्रकारचे वर्तन ही त्याची लक्षणे आहेत.

जनुकीय आणि वातावरणातील घटकांच्या संयोगाने स्वमग्नता होऊ शकते. गरोदरपणाच्या काळात झालेल्या रुबेलासारख्या संसर्गजन्य रोगाचा आणि मद्य किंवा कोकेनच्या सेवनाचा काही उदाहरणांशी घनिष्ठ संबंध आहे.

स्वमग्नता सौम्य किंवा तीव्र स्वरूपाची असू शकते. स्वमग्नता असणाऱ्या सर्व मुलांच्या समस्या तंतोतंत सारख्या नसतात.

लक्षणे :

लक्षणांची तीव्रता कमी-अधिक असली तरी पुढीलपैकी काही गोष्टीत टराविक लक्षणे त्यांच्यामध्ये दिसून येतात:

१) सामाजिक सुसंवाद आणि नातेसंबंध. यामध्ये पुढील लक्षणांचा समावेश होतो :

● नजरेला नजर देणे, चेहऱ्यावरील हावभाव आणि शारीरिक ठेवणीसारख्या अशाब्दिक संवादकौशल्यांच्या विकासामध्ये येणाऱ्या महत्त्वाच्या समस्या.

- समवयस्क मुलांशी मैत्री करताना येणारे अपयश.
- आनंद, अभिरुची किंवा संपादन केलेले यश इतरांबरोबर वाटून घेण्यातील कमी असलेला रस.
- तदनुभूतीची कमतरता. स्वमग्न लोकांना दुसऱ्याच्या दुःख किंवा वेदना अशा भावना समजून घेणे कठीण जाते.

२) शाब्दिक आणि अशाब्दिक संवाद. यामध्ये पुढील लक्षणांचा समावेश होतो :

- बोलायला शिकण्यास लागणारा विलंब किंवा त्याची कमतरता.
- संवाद सुरू करण्यास येणाऱ्या अडचणी.
- स्वमग्न लोक अनेकदा त्यांनी पूर्वी ऐकलेले वाक्यांश पुनः पुन्हा उच्चारतात (प्रत्युच्चारण दोष).

३) खेळ आणि उपक्रमांमध्ये मर्यादित स्वारस्य. यामध्ये पुढील लक्षणांचा समावेश होतो :

- स्वमग्नता असलेली लहान मुले संपूर्ण खेळण्याशी खेळण्याऐवजी त्याच्या एकाच भागावर लक्ष केंद्रित करतात. उदाहरणार्थ, गाडीची चाके.

● तोचतोपणाची आणि नित्यक्रमाची गरज. उदाहरणार्थ, स्वमग्न मूल नेहमी सॅलडच्या आधी ब्रेड खात असेल आणि एकाच रस्त्याने शाळेत जाण्याचा हट्ट करत असेल.

● साचेबंद वर्तन. यामध्ये शरीर हलविणे आणि हात हलविणे यांचा समावेश असू शकतो.

त्यांच्याशी जुळवून घेण्यासाठी काही टिपा :

- मुलाचा अभ्यास करा. त्याला काय आवडते आणि काय आवडत नाही हे समजून घेण्याची खात्री करून घ्या.
- इतर कोणत्याही सामान्य माणसाला जसे तुम्ही स्वीकाराल तसेच स्वमग्न माणसांनाही स्वीकारा आणि त्यांच्यावर प्रेम करा.
- स्वमग्न लोकांना एकटे सोडू नका. ते खूप हुशार असले तरी त्यांना समाजात मिसळणे आणि संवाद साधणे अतिशय कठीण जाते.
- त्यांना थोड्या वेळासाठी टी.व्ही. पाहू द्या, परंतु त्याचा अतिरेक होणार नाही याची काळजी घ्या. स्वमग्न लोक त्यांच्यावर उमटणाऱ्या ठशांच्या बाबतीत अतिशय संवेदनशील असतात. टी.व्ही.च्या भडक रंग आणि प्रकाशामुळे त्यांना फेफरे येण्याची किंवा त्यांच्या भावनांचा उद्रेक होण्याची शक्यता असते.

उपचार :

स्वमग्नतेचे लवकर निदान आणि उपचार लहान मुलांना त्यांच्या अभिवृत्तीचा पूर्ण विकास करण्यास मदत करते. त्या मुलाची/मुलीची एकंदर कार्यक्षमता सुधारणे हा उपचाराचा मुख्य हेतू आहे.

स्वमग्नता, अध्ययन अक्षमता,

एडीएचडी यासारखे आजार

मुलाला अपंग करतात.

मुले होमियोपथीच्या

साध्या औषधांना सुंदर

प्रतिसाद देतात.

त्या गोडसर गोड्या

आणि औषधे मुले

सहज स्वीकारतात.

होमियोपथी जनुकीय

आजार पूर्णपणे बरा

करू शकत नसली तरी

अशा आजारांच्या अनुषंगाने

येणाऱ्या तक्रारींपासून मुक्तता

मिळवून देऊ शकते.

उपाय करून घेणाऱ्याचे वय जितके कमी, तितके जास्त चांगले परिणाम!

email : drprabhaacharya@yahoo.com

संपर्क : ०२२-२८३७२८३७/ ९१६७०००२४२

शब्दांकन - मधुरा बाळ ■